

การวิเคราะห์พื้นที่ซึ่งมีคดีลักทรัพย์ในปริมาณสูง
(Hot Spots) ในเขตกรุงเทพมหานคร¹
An Analysis of Burglary Hot Spots in Bangkok

พ.ต.อ.ประพนธ์ สหพัฒน์นา²

Pol.Col. Prapon Sahapattana

พ.ต.อ.พรชัย ชันดี³

Pol.Col. Pornchai Kunttee

สุรีย์ กาญจนวงศ์⁴

Suree Kanjanawong

บทคัดย่อ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความสงบสุขของบ้านเมืองนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ คดีความผิดประเภทลักทรัพย์นั้นถือว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้ต้องหามาดำเนินคดีได้ในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับความผิดประเภทอื่น ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์นั้นไม่สามารถแก้ไขได้โดยอาศัยการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียง

¹ งานวิจัยนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

² รองศาสตราจารย์ และรองคณบดี คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
e-mail: prapons@gmail.com

³ รองผู้บังคับการ กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
e-mail: tao2137@hotmail.com

⁴ รองศาสตราจารย์ และสอนนักศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก หลักสูตรสังคมศาสตร์ การแพทย์และสาธารณสุข ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
e-mail: shska@mahidol.ac.th

อย่างเดียว แต่ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหาหนทางป้องกันไม่ให้ความผิดประเภทนี้เกิดขึ้น

การวิจัยนี้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System หรือ GIS) เพื่อแสดงให้เห็นพื้นที่ซึ่งเกิดอาชญากรรมมากกว่าปกติ (hot spot) โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยอยู่ 3 ข้อ คือ

1. เพื่อระบุบริเวณที่เกิดคดีลักทรัพย์ในปริมาณสูง (hot spot) ในกรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดเหตุคดีลักทรัพย์ในแง่ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุ โอกาสในการกระทำผิด ผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. เพื่อสร้างมาตรการป้องกันการกระทำผิดในความผิดลักทรัพย์ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งเมื่อนำไปใช้ประโยชน์แล้วจะทำให้ความผิดประเภtnี้นี้ลดลง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อาศัยทฤษฎีในกลุ่มอาชญาวิทยาเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Criminology) ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีความไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Prevention Through Environmental Design: CPTED) และทฤษฎีกิจกรรมประจำวัน (The Routine Activity Theory) โดยใช้ข้อมูลการรับแจ้งเหตุจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครในช่วงเวลา 1 ปี (ตั้งแต่ 1 ม.ค. – 31 ธ.ค. 2550) ข้อมูลได้รับการประมวลผลโดยนำสถานที่เกิดเหตุในคดีลักทรัพย์ที่มีการรับแจ้งเหตุมากำหนดจุดลงบนแผนที่โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อให้เห็นถึงการกระจุกตัวของสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ โดยพื้นที่ซึ่งได้รับการระบุว่าเป็นพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมาก (hot spot) มีพื้นที่เพียงร้อยละ 2.02 ของทั้งกรุงเทพฯ แต่มีการแจ้งเหตุลักทรัพย์ถึงร้อยละ 16.17 ของเหตุลักทรัพย์ที่แจ้งทั้งหมด

คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลตามพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมากด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสังเกตจากพื้นที่ (field observation) ผสมผสานกับการสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม คือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ และผู้ที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่จำนวนรวม 105 คน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นข้อมูลได้รับการวิเคราะห์ โดยมีการเปรียบเทียบกับพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์เกิดขึ้นน้อย ข้อมูลจากการวิเคราะห์ได้ถูกนำไปใช้ในการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) จำนวน 3 ครั้งจนได้ข้อสรุปในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์และมาตรการในการป้องกันการลักทรัพย์

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์เกิดขึ้นจำนวนมากมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ มีการใช้ประโยชน์พื้นที่ปนกันในบริเวณเดียวกัน (mixed land use) มีการอยู่รวมกันของคนที่มีความแตกต่างในด้านฐานะ สถานภาพทางสังคม เชื้อชาติ และอาชีพในบริเวณเดียวกัน (heterogeneous society) มีความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและทางสังคม (physical environment and social deterioration) มีการละเมิดกฎหมายของคนในชุมชน (acceptation of law breaking) และการไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย (lax law enforcement) ของเจ้าหน้าที่ และไม่มีความเพียงพอในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์และการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (lack of self-protection and protection from police)

สำหรับมาตรการในการป้องกันการลักทรัพย์ที่ได้จากข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วยการจัดระบบสายตรวจให้ทำงานเชิงรุก การให้ความรู้และสร้างพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของประชาชนโดยเน้นกลุ่มที่เสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อ การส่งเสริมให้คนในชุมชนผนึกกำลังกันเพื่อป้องกันอาชญากรรม การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดขึ้น ข้อเสนอในการวิจัยครั้งต่อไปควรจะทำให้ความสนใจศึกษาพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์น้อยหรือไม่เกิดเหตุเลย รวมทั้งควรศึกษาพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์

หนาแน่นในจังหวัดอื่นนอกเหนือจากเขตกรุงเทพมหานครเพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้กว้างขวางขึ้น

คำสำคัญ: แผนที่อาชญากรรม การวิเคราะห์พื้นที่ลักทรัพย์ พื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์หนาแน่น เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ กรุงเทพมหานคร

Abstract

The safety of lives and property of civilians is the fundamental factor in developing a society like Thailand in a continuous and steady manner. Theft (i.e. residential burglary, larceny, and auto theft) is causing a big problem for the entire society. Despite this theft occurring in a great number of cases every year, the clearance rate by police is obviously low compared to other crime offenses. Thus, the way to solve this problem cannot depend solely on police clearance, but also on research to find ways to prevent this type of crime from occurring.

This study utilized GIS (Geographic Information System) technology to identify the areas of theft hot spots and has three main research objectives:

- 1. To generate a crime map of theft and identify hot spots for this type of crime in Bangkok*
- 2. To find out the factors related to the occurrences of theft in the environments that attract motivate offenders, opportunity, victims, and the police*
- 3. To suggest prevention measurements for theft offenses in order to reduce this crime*

The study is based on Ecological Criminology, i.e. Broken Windows Theory, Social Disorganization Theory, Theory of Crime Prevention Through Environmental Design, and Routine Activity Theory, to create a conceptual framework. It utilized call for police service data from the Metropolitan Police Bureau during a one year period, January 1-December 31, 2007. The crime locations were plotted on a digital map using GIS software in order to identify the theft hot spots. The hot spots cover only 2.02% of the Bangkok area but account for 16.17% of the theft occurrences.

The researchers collected the data in the hot spots in the various following ways: field observation; interview with three groups of 105 people that were theft victims, police responsible for the hot spot areas, and people living in the hot spot areas; and in-depth interviews with three experts. The data then were analyzed and compared with the data from the areas with few theft occurrences. The results were then used in three focus group meetings, concluding with the factors involving theft offenses and the measurements to prevent this crime.

The results of this study indicate that the hot spot areas possess the following characteristics: mixed land use, heterogeneous society, physical environment (physical and social deterioration), acceptance of law breaking and lax law enforcement, and the lack of self-protection and protection from the police. The measurements to prevent theft occurrences include the use of proactive patrol strategies, the providing of self-protection education and changing behaviors focusing on persons at risk of being theft victims, the

encouragement of people in communities to coordinate in order to prevent crime, the improvement of physical and social environments, and stricter enforcement of law. Future research should pay attention to the areas without or with little theft, as well as the areas outside Bangkok.

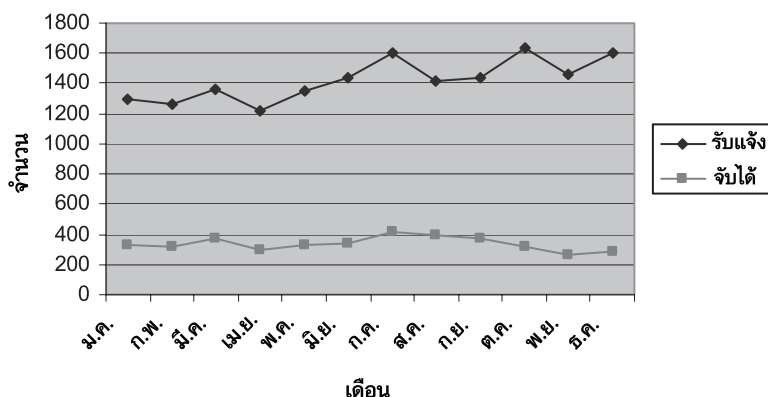
Keywords: Crime mapping, Analysis of Burglary Hot Spots, GIS, Bangkok

ความสำคัญของการศึกษาปัญหาการลักทรัพย์

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและความสงบสุขของบ้านเมืองนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและมีเสถียรภาพ ทั้งนี้จำนวนคดีและความรุนแรงของอาชญากรรมมีผลกระทบต่อความรู้สึกปลอดภัยของประชาชนซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการแก้ไขและควบคุมปัญหา อีกทั้งปัญหาอาชญากรรมยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อีกด้วย จะเห็นได้ว่าทุกๆ ปีรัฐบาลต้องสูญเสียเงินไปเป็นจำนวนมากสำหรับการจัดการกับปัญหานี้ ซึ่งหากพิจารณาเงินงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมที่ตั้งไว้ตามหน่วยงานต่างๆ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ฯลฯ แล้วจะเป็นเงินที่สูงมากทีเดียว

กรุงเทพมหานคร นับว่าเป็นเมืองที่มีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีการขยายความเจริญออกจากบริเวณศูนย์กลางของเมืองอยู่ตลอดเวลา ประกอบกับความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้กรุงเทพมหานครต้องเผชิญกับปัญหาด้านต่างๆ อาทิเช่น การพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มต่างๆ อย่างไม่เท่าเทียมกัน การอพยพของแรงงานที่ย้ายเข้ามาทำงานในเมือง การเพิ่มขึ้นของชุมชนแออัด ความยากจน และปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์ซึ่งเกิดขึ้นในทุกๆ วันและสร้างความสูญเสียแก่ประชาชนทั่วไปเป็นจำนวนมาก

คดีความผิดประเภทหลักทรัพย์นั้นถือว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวางไม่เฉพาะแต่พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง อีกทั้งความผิดประเภทนี้มีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมผู้ต้องหา มาดำเนินคดีได้ในสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับความผิดประเภทอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความยากในการสืบสวนและเชื่อมโยงหาตัวคนร้ายในแต่ละคดี เมื่อดูสถิติการเกิดคดีที่เข้าสู่การบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และการจับกุมผู้ต้องหาในช่วงปี พ.ศ. 2551 ในเขตกรุงเทพมหานคร แล้วปรากฏว่ามีการรับแจ้งรวม 17,075 คดี แต่มีการจับกุมผู้ต้องหาได้เพียง 4,037 ราย (สถิติคดีอาญา, 2551) ทั้งนี้ยังไม่นับรวมคดีหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นที่ไม่มีการบันทึกเนื่องจากสาเหตุต่างๆ (เช่น ผู้เสียหายไม่ได้แจ้งความต่อตำรวจ หรือมีการแจ้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ได้บันทึกไว้) จากสถิติในประเทศสหราชอาณาจักร พบว่าการกระทำผิดหลักทรัพย์ประเภทต่างๆ ที่เข้าสู่การบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีเพียงหนึ่งในสามหรือประมาณร้อยละ 33 เท่านั้น (Recorded Crime Figures, 2008) สำหรับตัวเลขของประเทศไทยนั้นยังไม่มีตัวเลขที่ยืนยันได้ว่าการกระทำผิดหลักทรัพย์เข้าสู่การบันทึกของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสัดส่วนเท่าใด เมื่อดูแนวโน้มของคดีที่มีการรับแจ้ง และการจับกุมแล้วจะพบว่า คดีที่มีการรับแจ้งมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงบ้างเล็กน้อย ในช่วงเวลาต่างๆ ของปี แต่จำนวนการจับกumnั้นค่อนข้างจะคงที่ (ดูแผนภาพ 1)

แผนภาพ 1 สถิติการรับแจ้งและจับกุมในคดีหลักทรัพย์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ในปี พ.ศ.2551

ดังนั้นการแก้ปัญหาอาชญากรรมโดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับการกระทำผิดลักทรัพย์นั้นไม่สามารถแก้ไขได้โดยอาศัยการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงอย่างเดียว แต่ควรมีการศึกษารวบรวมข้อมูลเพื่อหาหนทางป้องกันไม่ให้ความผิดประเภทนี้เกิดขึ้น ตามแนวความคิดที่ว่า การป้องกันย่อมดีกว่าการตามแก้ปัญหาหลังจากที่เกิดขึ้นแล้ว อย่างไรก็ตาม การศึกษาเพื่อป้องกันการกระทำผิดนั้นจะต้องมีความเฉพาะเจาะจงในประเภทความผิด เนื่องจากความแตกต่างกันของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำและการป้องกัน ได้แก่ วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการกระทำผิด ผู้กระทำผิด ลักษณะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ และสถานที่เกิดเหตุ โอกาสในการกระทำผิด เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะความผิดเกี่ยวกับการลักทรัพย์เนื่องจากมีคดีประเภทนี้เกิดขึ้นจำนวนมากในทุกพื้นที่

การวิจัยนี้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System หรือ GIS) เพื่อแสดงให้เห็นพื้นที่ซึ่งเกิดอาชญากรรมมากกว่าปกติ (hot spot) โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยอยู่ 3 ข้อ คือ

1. เพื่อระบุบริเวณที่เกิดคดีลักทรัพย์ในปริมาณสูง (hot spot) ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดเหตุคดีลักทรัพย์ในแง่ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในที่เกิดเหตุ โอกาสในการกระทำผิด ผู้เสียหาย และเจ้าหน้าที่ตำรวจ
3. เพื่อสร้างมาตรการป้องกันการกระทำผิดในความผิดลักทรัพย์ที่ได้จากการศึกษา ซึ่งเมื่อนำไปใช้ประโยชน์แล้วจะทำให้ความผิดประเภทนี้ลดลง

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้อาศัยทฤษฎีในกลุ่มอาชญาวิทยาเชิงนิเวศวิทยา (Ecological Criminology) ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีความไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Prevention Through Environmental Design: CPTED) และทฤษฎีกิจกรรมประจำวัน

(The Routine Activity Theory) เป็นต้น ในลำดับถัดไปจะเป็นการกล่าวถึงทฤษฎีทั้ง 4 ข้างต้นพร้อมทั้งงานวิจัยที่สนับสนุนดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีหน้าต่างแตก (Broken Windows Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการรักษาความเป็นระเบียบและความเรียบร้อยของชุมชน ซึ่งความเป็นระเบียบในชุมชนนี้เชื่อว่าสามารถหยุดยั้งการเปลี่ยนแปลงที่เป็นวงจรที่จะนำไปสู่สภาพของชุมชนที่ไม่ปรารถนาได้ สภาพทางสังคมที่ไม่ปรารถนาี้แสดงให้เห็นได้จากการกระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ ที่จะนำไปสู่การกระทำผิดที่รุนแรงขึ้นในอนาคต ความไร้ระเบียบในช่วงแรกที่เกิดขึ้นจากการละเมิดกฎเล็กน้อย ซึ่งจะสร้างลักษณะสังคมที่เอื้อต่อการกระทำความผิด จากนั้นการกระทำผิดจะทวีความรุนแรงและความถี่มากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นสภาพสังคมที่มีอัตราการเกิดอาชญากรรมสูง (Wilson and Kelling, 1982) โดยสรุปแล้วทฤษฎีนี้เชื่อมโยงการกระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ ภายในสังคมที่นำไปสู่การกระทำผิดที่มากขึ้นไปจนถึงการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญา

Wilson และ Kelling (1982) ยังชี้ให้เห็นอีกว่าพฤติกรรมที่ทุกคนปล่อยปะละเลย ไม่ใส่ใจต่อความเป็นระเบียบในที่สาธารณะภายในชุมชน (public order) จะทำให้สูญเสียซึ่งความสามารถในการรักษาระเบียบของชุมชน การจับกลุ่มของพวกวัยรุ่นตามมุมถนนหรือสถานที่ต่างๆ จะมีมากยิ่งขึ้น คนเมาสุราจะมีให้เห็นตามท้องถนน พวกคนจรจัดจะอาศัยความไร้ระเบียบที่เกิดขึ้นโดยอาศัยหลบซ่อนตามที่สาธารณะของชุมชน ชะงักให้เห็นอยู่ทั่วไป พวกคนจรจัดและขอทานจะกล้าที่จะออกมาขอเงินกับคนที่ผ่านไปมาในที่สาธารณะ สภาพการณ์เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงความไม่ใส่ใจต่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนและจะนำไปสู่การกระทำความผิดทางอาญา ได้แก่การทำให้ร่างกายโดยคนจรจัด การชิงทรัพย์หรือข่มขืนกระทำชำเราหญิงในที่เปลี่ยว การชกต่อยกันของพวกวัยรุ่นในที่สาธารณะ การเสพและจำหน่ายยาเสพติด การลักทรัพย์ การเตร็ดเตร่หาลูกค้าของโสเภณีตามท้องถนน การขโมยของในรถยนต์ที่จอดทิ้งไว้ การปล้นทรัพย์ซึ่งคนเมาและลูกค้าที่ใช้บริการจากหญิงขายบริการเป็นผู้ถูกกระทำ เป็นต้น

ทฤษฎีหน้าต่างแตกนี้มีการนำไปประยุกต์ในงานวิจัยหลายชิ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ยกตัวอย่างเช่น Weiss และ Dresser (2001) ได้รายงานผลการวิจัยที่มีการ

นำเอาแนวความคิดตามทฤษฎีหน้าตาแตกต่างไปประยุกต์ใช้ในเมืองเซนต์ปีเตอर्सเบิร์ก ในมลรัฐฟลอริดา โดยดำเนินการจัดระเบียบชุมชนให้มีความเป็นระเบียบ ไม่ปล่อยให้มีการกระทำผิดแม้ว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย เช่น การนำเอาคนเมาสุราออกจากสถานที่สาธารณะ ซึ่งปกติจะพบเห็นคนเหล่านี้นั่งตามเก้าอี้ยาวที่จัดไว้สำหรับคนที่เดินทางผ่านไปมาได้พักตามริมถนน การให้ศูนย์การค้าหรือห้างสรรพสินค้าเก็บรถเข็นสำหรับจับจ่ายใช้สอยในห้าง (shopping cart) เข้าไว้ในที่เก็บไม่ให้อายุเกินกว่าที่สาธารณะซึ่งอาจเป็นการยั่วยุให้คนขโมยรถเข็นไปใช้ประโยชน์ในบ้านของตนเองหรือนำไปขาย การไม่ส่งเสริมให้มีขอทานตามท้องถนน การสนับสนุนให้มีการเพิ่มแสงไฟตามทางสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการเหล่านี้นอกจากทำให้เกิดความสวยงามและเพิ่มความมีระเบียบของเมืองยิ่งขึ้นแล้ว ยังทำให้อัตราการเกิดอาชญากรรมทุกประเภทลดลง

Katz, Webb, และ Schaefer (2001) ได้ประเมินผลการดำเนินการตามโครงการเพิ่มคุณภาพชีวิต (quality-of-life initiative) ซึ่งโครงการนี้จัดทำโดยหน่วยงานตำรวจในเมืองแซนเดอโรว์ มลรัฐอริโซนา (Chandler, Arizona) เป็นการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจออกปฏิบัติภารกิจทางยุทธวิธีเพื่อควบคุมและกำจัดการไม่เป็นระเบียบทั้งทางกายภาพและทางสังคม ความไม่เป็นระเบียบทางกายภาพนั้นได้แก่ ชยะที่ถูกทิ้งนอกถังขยะตามที่สาธารณะ การพ่นฉีดยาตามกำแพงหรือผนังตึกเป็นข้อความหรือรูปภาพต่างๆ (graffiti) การปล่อยให้มีการทิ้งขยะที่คลุมด้วยผ้าหรือถังขยะ เป็นต้น สำหรับความไม่เป็นระเบียบทางสังคมได้แก่ การมีหญิงขายบริการทางเพศหรือสถานบริการทางเพศอยู่ตามชุมชนหรือที่สาธารณะ การมีกลุ่มวัยรุ่นจ้องกลุ่มกันแข่งขันความเร็วของรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์หรือจ้องกลุ่มกันเสพยาเสพติด การมีขอทานตามท้องถนน เป็นต้น นอกจากโครงการเพิ่มคุณภาพชีวิตนี้แล้วยังมีโครงการอื่นที่ดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในลักษณะเดียวกันอีกตามเมืองต่างๆ คือโครงการไม่ทนอยู่กับความไม่เรียบร้อย (Zero-tolerance) โครงการรักษาระเบียบของสังคม (Order maintenance) ซึ่งโครงการเหล่านี้นั้นล้วนมีรากฐานมาจากแนวความคิดของทฤษฎีหน้าตาแตกต่างการศึกษาผลของโครงการเพิ่มคุณภาพชีวิต (quality-of-life initiative) โดยใช้การวิเคราะห์แบบอนุกรมเวลา (interrupted time-series analysis) ในพื้นที่เป้าหมายที่มีการดำเนิน

โครงการทั้งหมดซึ่งมีอยู่ 4 โซน พบว่าโครงการได้ส่งผลอย่างชัดเจนต่อการลดอาชญากรรมและความไม่เป็นระเบียบทั้งด้านกายภาพและก่อให้เกิดความรู้สึกของประชาชนที่ดีขึ้นต่อชุมชน

2. ทฤษฎีความไร้ระเบียบทางสังคม (Social Disorganization Theory) มีต้นกำเนิดมาจากการศึกษานิเวศวิทยาของมนุษย์ (human ecology) โดยนักอาชญาวิทยาชาวอเมริกันชื่อ Park (1952) ที่อธิบายว่าสิ่งมีชีวิตทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์นั้นมีความเกี่ยวพันกันในลักษณะที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน (symbiosis) ลักษณะของพลวัตสองประการที่มีความสำคัญในระบบนิเวศวิทยาของมนุษย์นั้นได้แก่ ประการแรกมีความเปลี่ยนแปลงที่จะสร้างความสมดุล (equilibrium) ให้เกิดขึ้น และภายหลังจากนั้นจะมีกระบวนการที่ระบบพยายามทุกวิถีทางที่จะรักษาความสมดุลนั้นเอาไว้ ประการที่สองคือกระบวนการที่ความสมดุลของระบบนิเวศนั้นถูกรบกวน โดยเห็นได้จากการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกันของพืชและสัตว์และมีการสร้างชุมชนทางชีววิทยาร่วมกันเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์เมื่ออยู่ร่วมกัน ซึ่งสภาวะเช่นนี้จะไม่เกิดขึ้นหากพืชหรือสัตว์นั้นแยกกันอยู่ต่างหากจากกัน

เมื่อหันมาดูความเป็นอยู่ของมนุษย์ตามเมืองใหญ่ต่างๆ โดยเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกาจะพบว่ามีความคล้ายคลึงกันที่ว่ามนุษย์ในชุมชนเดียวกันต่างอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มนุษย์ซึ่งมีความแตกต่างกันในแง่วัฒนธรรม ภาษา เผ่าพันธุ์และต้นกำเนิดของสถานที่เกิดต่างพากันมาอาศัยอยู่ร่วมกันในบริเวณชุมชนเมืองเดียวกัน บริเวณเหล่านี้จะมีลักษณะเป็นชุมชนและมีความเป็นเอกภาพ ซึ่งในเมืองๆ หนึ่งจะมีชุมชนเหล่านี้จำนวนมาก ชุมชนต่างๆ จะผ่านการเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาและจะปรับตัวเพื่อให้เกิดความสมดุลในระบบนิเวศวิทยาหากปล่อยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติแบบค่อยเป็นค่อยไป มนุษย์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกันจะร่วมกันสร้างความเป็นชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ของการอยู่อาศัยร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ในประเทศไทยในปัจจุบันคือการช่วยกันสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านในบริเวณข้างเคียงเมื่อเพื่อนบ้านไม่อยู่ การช่วยกันดูแลลูกหลานของเพื่อนบ้านในการไปทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีการพลัดเปลี่ยนหมุนเวียน

กันระหว่างบ้านที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน การนำอาหารไปแบ่งปันกันระหว่างบ้านในบริเวณใกล้เคียงกัน การร่วมกันรณรงค์ทำความสะอาดพื้นที่ส่วนรวมของคนในชุมชน การร่วมกันสร้างสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ภายในชุมชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตามมิใช่ว่าความสมดุลในระบบนิเวศวิทยาของชุมชนมนุษย์จะดำรงอยู่ได้ตลอดไป การรบกวนจากปัจจัยต่างๆ สามารถทำให้สถานะสมดุลของระบบสูญเสียไปได้ Park (1952) ได้ชี้ให้เห็นว่าเมื่อเกิดความเปลี่ยนแปลงซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการพัฒนาสังคมสู่ความเป็นเมืองที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เกิดการอพยพย้ายถิ่นของคนจำนวนมาก และมีอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ผลที่ตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ความเสื่อมของกฎเกณฑ์ทางสังคมที่ควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มสังคม ทำให้เกิดการฝ่าฝืนกฎในรูปแบบต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการฝ่าฝืนกฎโดยปัจเจกชนในระดับต่างๆ ทั้งในระดับเล็กน้อยไปถึงการฝ่าฝืนอย่างรุนแรงอย่างแพร่หลาย อันจะนำสังคมโดยรวมไปสู่ความเสื่อมโทรมและสังคมที่ไร้ระเบียบ (Thomas & Znaniecki, 1958)

ทฤษฎีความไร้ระเบียบทางสังคมได้รับความสนใจจากนักอาชญาวิทยาเป็นจำนวนมาก โดยมีการนำเอาทฤษฎีไปทดสอบกับสภาพสังคมในหลายประเทศทั้งที่เป็นชุมชนเมืองและชุมชนรอบๆ เมือง โดยปัจจัยหลักที่นักอาชญาวิทยาเหล่านี้นำมาอธิบายการเกิดอาชญากรรมนั้นมีอยู่ 4 ปัจจัยซึ่งเป็นปัจจัยทางโครงสร้างของสังคม คือ ความยากจน การอพยพย้ายถิ่นฐาน การปะปนกันของคนที่มีเชื้อชาติแตกต่างกัน และสภาพครอบครัวที่แตกแยก โดยที่ชุมชนใดมีผู้อยู่อาศัยที่มีรายได้น้อย มีผู้ที่อพยพย้ายถิ่นฐานบ่อยเป็นจำนวนมาก มีผู้อยู่อาศัยที่แตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์สูง และมีครอบครัวที่สามีภรรยาหย่าร้างกันเป็นจำนวนมากแล้ว ชุมชนนั้นจะมีอัตราการเกิดอาชญากรรมสูง นอกจากนี้ Sampson และ Groves (1989) ยังได้ขยายกรอบแนวคิดในการอธิบายการเกิดอาชญากรรมโดยเพิ่มปัจจัยที่คั่นกลางระหว่างปัจจัยทางโครงสร้างของสังคมกับการเกิดอาชญากรรม ปัจจัยที่คั่นกลางนี้เรียกว่าความผูกพันทางสังคมภายในชุมชน (community social ties) โดยอธิบายว่าปัจจัยทางโครงสร้างต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วทำให้เกิดผลในทางลบต่อความผูกพันทางสังคมภายในชุมชนตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของ

ความผูกพันดังกล่าวนี้ได้แก่ ความสามารถที่ลดลงของชุมชนที่จะควบคุมและสอดส่องดูแลความประพฤติของกลุ่มวัยรุ่นภายในชุมชน เครือข่ายความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อนของคนในชุมชนที่แคบลงหรือมีอยู่น้อยมาก และการร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชนในการทำงานส่วนรวมของชุมชน รวมทั้งการปรากฏขององค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานอาสาสมัครภายในชุมชนจะมีให้เห็นน้อย ความผูกพันทางสังคมภายในชุมชนที่มีอยู่ในระดับที่ต่ำนี้เองจะส่งผลทำให้อัตราการเกิดอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนสูง

3. ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม (Theory of Crime Prevention Through Environmental Design: CPTED) ได้รับการพัฒนาโดย Jeffery (1977) ซึ่งมีหลักพื้นฐานมาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพจะทำให้คนร้ายพัฒนาแรงกระตุ้นในการประกอบอาชญากรรม ซึ่งมีทั้งความพึงพอใจหรือความหวาดกลัวจากการประกอบอาชญากรรม เช่น คนร้ายจะถูกกระตุ้นในการลงมือกระทำผิดหากพบเห็นบ้านเรือนที่ตั้งอยู่ในซอยเปลี่ยวซึ่งไม่มีไฟฟ้าส่องสว่างหรือไม่ค่อยมีผู้คนสัญจรไปมา หรือคนร้ายจะทำการลักรถจักรยานยนต์ที่จอดไว้ในห้างสรรพสินค้าที่ไม่มีระบบควบคุมการเข้าออกของยานพาหนะที่ดี ฯลฯ ดังนั้น สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานที่จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของคนร้ายได้ ต่อมาแนวคิดนี้ถูกนำไปใช้ในการวางผังเมืองเพื่อป้องกันอาชญากรรม โดยเรียกหลักการนี้ว่า defensible space มีสาระสำคัญสองประการ คือ ประการแรก การสร้างบ้านเรือนต้องจัดแผนผังให้ผู้อยู่อาศัยสามารถมองเห็นบุคคลภายนอกได้ง่าย และประการที่สองมีการสร้างสภาพแวดล้อมให้ผู้อยู่อาศัยในละแวกเดียวกันมีการพัฒนาความร่วมมือร่วมใจในการป้องกันอาชญากรรมทฤษฎีป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมเชื่อว่า การที่คนร้ายจะตัดสินใจไม่กระทำความผิดนั้นขึ้นอยู่กับ “โอกาส” ในขณะกระทำผิดว่ามีโอกาสถูกจับกุมสูงหรือถูกตรวจสอบพบได้ง่าย ดังนั้นจึงได้เสนอให้ใช้การออกแบบที่พักอาศัย สถานที่ทำงาน สถานประกอบการ อาคาร ร้านค้า ตลอดจนสถานที่สาธารณะ เช่น สวนสาธารณะ ทางเท้า ที่จอดรถประจำทาง ฯลฯ ให้มีลักษณะที่มีอิทธิพลต่อการทำให้คนร้ายไม่กล้าลงมือประกอบอาชญากรรม โดยการลดโอกาสที่

จะกระทำผิดหรือเพิ่มโอกาสการถูกตรวจสอบหรือสอดส่อง

สำหรับแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันอาชญากรรมสามารถแบ่งแยกออกได้เป็น 4 รูปแบบ ดังนี้คือ

3.1 การใช้ธรรมชาติในการเฝ้าระวัง (natural surveillance) เป็นวิธีการที่เพิ่มการชมชุมชนร้ายโดยทำให้เชื่อว่ามีโอกาสถูกมองเห็นหรือจับตามองอยู่ซึ่งสามารถทำได้โดยการออกแบบสถานที่ทางกายภาพที่เพิ่มการมองเห็นหรือเฝ้าระวัง ตลอดจนเพิ่มหรือกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ของผู้อยู่อาศัย คนร้ายจะเกิดความรู้สึกว่าถูกตรวจสอบหรือจับตามองมากขึ้น

3.2 การควบคุมทางเข้าออก (natural access control) เป็นวิธีการลดโอกาสของคนร้ายที่จะเข้าถึงสถานที่หรือเหยื่อโดยการสร้างระบบควบคุมทางเข้าออก หรือออกแบบสถานที่ทำให้บุคคลทราบ ว่า สถานที่ที่กำลังจะเข้าไปเป็นส่วนบุคคล

3.3 เสริมสร้างการเป็นอาณาเขต (natural territorial reinforcement) เป็นวิธีการทำให้คนร้ายเกิดความรู้สึกว่ากำลังเข้าสู่พื้นที่หวงห้าม โดยการออกแบบสถานที่ในลักษณะแบ่งแยกอาณาเขตอย่างชัดเจน ระหว่างพื้นที่ส่วนบุคคลกับพื้นที่สาธารณะ วิธีการนี้จะทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความรู้สึกการเป็นเจ้าของ เกิดการหวงแหนหรือต้องการปกป้องอาณาเขต นอกจากนี้ยังจะทำให้ผู้นุกรุกหรือคนภายนอกถูกตรวจสอบหรือตรวจพบได้ง่ายขึ้น

3.4 การบำรุงรักษาสถานที่ (maintenance) เป็นวิธีการที่สนับสนุนแนวทางที่หนึ่งถึงสามข้างต้น โดยการซ่อมแซมบำรุงรักษาสถานที่และสภาพแวดล้อม ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำให้มาตรการข้างต้นมีประสิทธิภาพแล้วยังเป็นการแสดงออกถึงการมีเจ้าของพื้นที่หรือมีผู้ครอบครอง ซึ่งจะเป็นการทำให้คนร้ายไม่กล้าที่จะลงมือกระทำ

Cozens, Saville, และ Hillier (2005) ได้ทำการตรวจสอบงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ในหลายประเทศพบว่า กลยุทธ์ในการป้องกันอาชญากรรมได้นำมาจากทฤษฎีนี้และมีการแพร่หลายอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นระบบการควบคุมการเข้าออก การติดตั้งโทรทัศน์วงจรปิด การเสริมสร้างอาณาเขต การเสริมสร้างความรู้สึกการเป็น

เจ้าของ ฯลฯ ผู้วิจัยยังพบว่า การป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมช่วยลดปัญหาอาชญากรรมและลดความหวาดระแวงภัยของประชาชน โดยเฉพาะกรณีที่ประชาชนใช้วิธีการเสริมสร้างอาณาเขต การบำรุงรักษา และการควบคุมการเข้าออก จะทำให้มีความรู้สึกปลอดภัยมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้กลยุทธ์นี้ยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลหลายประเทศ จนกระทั่งนำไปสู่การออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ Brown และ Bentley (1993) ยังพบว่า คนร้ายจำนวนมากจะพิจารณาความเสี่ยงในการจะเข้าไปโจรกรรมบ้านเรือนจากการตรวจสอบการเสริมสร้างอาณาเขตหากเจ้าของบ้านมีการปกป้องรักษาหรือแสดงความเป็นเจ้าของอย่างชัดเจน คนร้ายก็จะหลีกเลี่ยงจะเข้าไปทำการลักทรัพย์ในบ้านดังกล่าว และ Farrington และ Welsh (2002) ทำการศึกษารวบรวมผลการศึกษเกี่ยวกับอิทธิพลของแสงสว่างจากเสาไฟฟ้าของถนนที่มีต่ออาชญากรรม และพบว่า การปรับปรุงปริมาณแสงสว่างของเสาไฟฟ้าจะช่วยลดอาชญากรรมทั่วไปลงถึงร้อยละ 7 ในประเทศสหรัฐอเมริกา และร้อยละ 30 ในประเทศอังกฤษ

4. ทฤษฎีกิจกรรมประจำวัน ได้รับการพัฒนาโดย Cohen และ Felson (1979) ซึ่งให้ความสำคัญกับปัจจัย 3 ประการที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม หรือทำให้เกิดเหยื่ออาชญากรรม ประการแรกคือผู้กระทำที่มีแรงจูงใจ (motivated offender) ประการที่สองคือเป้าหมายที่เหมาะสม (suitable target) และประการที่สามได้แก่ การขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถ (absence of a capable guardian) องค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วจะมารวมกันดังนี้ คือกิจกรรมประจำวันจะนำไปเหยื่อและผู้กระทำผิดมาพบกัน มีการติดต่อกัน ในเวลาและสถานที่ที่หลากหลาย ผู้กระทำผิดจะได้รับแรงจูงใจ ขณะเดียวกันก็มีเป้าหมายที่เหมาะสมและการขาดการดูแลหรือผู้ดูแลที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นเมื่อทั้งสามส่วนมาประกอบกันอาชญากรรมก็จะเกิดเพิ่มขึ้น แต่ถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง อาชญากรรมก็มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยลง ตัวอย่างเช่น ถ้าในครอบครัวหนึ่งมีบ้านและมีทรัพย์สินสมบัติในบ้าน หากสมาชิกของครอบครัวไม่ต้องเดินทางไปทำงาน ที่ทำงานที่อยู่ไกลบ้าน และบ้านมีผู้ดูแล โอกาสให้ขโมยเข้าบ้านเพื่อลักทรัพย์สินได้จะมีน้อยกว่าหากไม่มีคนอยู่ดูแลบ้าน ทฤษฎีนี้สามารถนำไปใช้อธิบายอัตราการเกิดของเหยื่ออาชญากรรมเฉพาะอย่าง บนพื้นฐานของกิจกรรมประจำวันที่แตกต่างกัน

คนๆ หนึ่งจะมีโอกาสถูกลักขโมยสิ่งของมีค่า ถูกรั้วขึ้น หรือถูกรบกวนมากกว่าคนอื่น ในทำนองเดียวกันสถานที่หรือพื้นที่บางแห่งก็อาจจะเกิดอาชญากรรมมากกว่าสถานที่หรือพื้นที่อื่นอันเนื่องมาจากชนิดของกิจกรรมและจำนวนของกิจกรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน พื้นที่ดังกล่าวจะถูกเรียกว่า พื้นที่ที่เกิดอาชญากรรมจำนวนมาก หรือ “hot spot” ทำให้เป็นที่หวาดกลัวของผู้คนที่อาศัยในพื้นที่นั้น บางคนย้ายออกจากพื้นที่และหลายคนไม่กล้าย้ายไปอยู่ในพื้นที่นั้น ผลก็คือขาดการดูแลหรือผู้ดูแลมากขึ้น และผู้กระทำผิดก็สามารถกำหนดเหยื่อที่เหมาะสมได้มากขึ้น hot spot สามารถหาได้โดยกำหนดศูนย์กลางเชิงภูมิศาสตร์และจัดทำแผนที่อาณาเขต

กรอบแนวคิดในการศึกษา

กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้ว เป็นการมองการเกิดอาชญากรรมประเภทลักทรัพย์ในภาพรวมโดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ตามแผนภาพ 2 ในแต่ละระดับมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสร้างโอกาสหรือนำไปสู่การลักทรัพย์ดังต่อไปนี้

จากแผนภาพจะเห็นได้ว่าการแบ่งปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการสร้างโอกาสหรือปัจจัยที่นำไปสู่การกระทำผิดลักทรัพย์ไว้ 3 ระดับ โดยในระดับบุคคลเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกชน ที่รวมถึงพฤติกรรมของบุคคลในการใช้ชีวิตประจำวัน ได้แก่ การดูแลด้านความปลอดภัยภายในบ้านที่ตนอาศัยอยู่ เช่น การล็อกประตูหน้าต่างเมื่อออกจากบ้านหรือจะเข้านอนในเวลากลางคืน การระแวดระวังและสังเกตสิ่งผิดปกติในบริเวณบ้านหรือในสถานที่ซึ่งเดินทางไป การเอาใจใส่ระมัดระวังตัวเองในการใช้ชีวิตไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ หรือความประมาทของบุคคลที่อาจทำให้ตนตกเป็นเหยื่อ เช่น การจอดรถจักรยานยนต์ไว้ในที่ไม่มีคนดูแลหรือทิ้งกุญแจไว้กับรถจักรยานยนต์ การจอดรถไว้โดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันการโจรกรรม พฤติกรรมชอบโชว์หรืออวดทรัพย์สิน ปัจจัยในระดับครอบครัวหรือครัวเรือนเป็นปัจจัยที่พิจารณาในระดับที่กว้างกว่าระดับปัจเจกชน โดยพิจารณาถึงลักษณะต่างๆ ใน 3 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือ ลักษณะของบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัย ว่าเป็นแบบใดเป็นบ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ หรือ ลักษณะอพาร์ทเมนต์ ซึ่งที่อยู่อาศัยแต่ละประเภทย่อมมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันในการที่จะตกเป็นเหยื่อที่เหมาะสม

ปัจจัยในกลุ่มที่สองในระดับครอบครัวหรือครัวเรือนเป็นเรื่องของการดูแลและบำรุงรักษาที่อยู่อาศัยซึ่งครัวเรือนแต่ละแห่งมีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นการตัดต้นไม้และกิ่งไม้ การตัดหญ้า การดูแลให้ไฟส่องสว่างใช้งานได้และจัดให้มีแสงสว่างในบริเวณรอบๆ บ้าน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทฤษฎีหน้าต่างแตกและทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อมได้อธิบายไว้ ปัจจัยในกลุ่มที่สามในระดับครอบครัวหรือครัวเรือนเป็นการเฝ้าระวังสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัย เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ที่บ้าน การติดตั้งสัญญาณกันขโมยที่บ้าน ลักษณะของรั้วและเหล็กดัด

ปัจจัยในระดับชุมชนเป็นการมองลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์ในภาพกว้างโดยครอบคลุมทั้งลักษณะต่างๆ ภายในและภายนอกรอบๆ ชุมชน ในระดับนี้แบ่งปัจจัยออกเป็น 4 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกเป็นสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณูปโภคที่ไม่เหมาะสม เช่น แสงสว่างตามทางเดินไม่เพียงพอ การทิ้งขยะในที่สาธารณะหรือไม่เป็นระเบียบ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

ในชุมชนหรือในที่สาธารณะ เป็นต้น

ปัจจัยกลุ่มที่สองในระดับชุมชนเป็นภาพรวมของลักษณะประชากรในชุมชนประเภท ที่อยู่อาศัย สถานภาพของผู้อยู่อาศัย เชื้อชาติ อาชีพและรายได้ รวมทั้งสถานภาพสมรส ซึ่งปัจจัยในกลุ่มนี้เกี่ยวข้องกับสภาพของชุมชนที่เอื้อให้เกิดการกระทำผิดได้ ปัจจัยในกลุ่มที่สามเป็นการรวมตัวป้องกันอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นโดยคนในชุมชน เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตำรวจบ้าน อาสาสมัคร รปภ.ประจำหมู่บ้าน การมีกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ลักษณะความสัมพันธ์ของคนในชุมชน สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ลดโอกาสในการกระทำผิดได้ และปัจจัยในกลุ่มที่สี่เป็นเรื่องของวัฒนธรรมและค่านิยมของคนในชุมชนที่อาจเอื้อให้เกิดการกระทำผิด เช่น การที่ชุมชนละเลยต่อการกระทำผิดโดยที่ผู้ใหญ่อาจไม่ว่ากล่าวตักเตือนเด็กที่ลักขโมยของเพื่อน หรือคนในชุมชนเพิกเฉยต่อการนำสิ่งของที่ได้อาอย่างผิดกฎหมายมาขายหรือมาแจกจ่าย ปัจจัยทั้ง 3 ระดับที่กล่าวมาแล้วนี้ได้รวมกันเป็นกรอบแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับการวิจัยเชิงปริมาณ (mixed method) ที่อาศัยทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ (primary data and secondary data) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิในการแสดงตำแหน่งของสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานครและนำไปสู่การระบุบริเวณพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีคดีลักทรัพย์เกิดขึ้นมาก (hot spot) พื้นที่เหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้ในการศึกษาในขั้นต่อไป ข้อมูลที่ใช้แสดงตำแหน่งของสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์นี้ได้มาจากข้อมูลการรับแจ้งเหตุจากประชาชน (call for service) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลนี้มาแสดงบนแผนที่เพื่อให้ทราบว่ามีบริเวณใดในกรุงเทพมหานครที่มีเหตุลักทรัพย์เกิดขึ้นอย่างกระจุกตัว ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework) โดยเลือกศึกษาจากพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมาก (hot spot) จำนวน 6 พื้นที่ และจากพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์เบาบางจำนวน 1 พื้นที่ แล้วนำมาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ (cross-case analysis) เพื่อหารูปแบบ (pattern) และลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่นำ

ไปสู่การกระทำผิดประเภทลักทรัพย์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดการกระทำผิดลักทรัพย์ไปพัฒนามาตรการในการป้องกันในทางปฏิบัติ และตรวจสอบมาตรการว่าสามารถใช้ได้ในทางปฏิบัติ

ข้อมูลการเกิดเหตุลักทรัพย์ในงานวิจัยชิ้นนี้ใช้ข้อมูลการรับแจ้งเหตุจากประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งใช้โทรศัพท์หมายเลข 191 แจ้ง ในช่วงเวลา 1 ปี (ตั้งแต่ 1 ม.ค.-31 ธ.ค. 2550) ข้อมูลได้รับการประมวลผลโดยนำสถานที่เกิดเหตุในคดีลักทรัพย์ที่มีการรับแจ้งเหตุมากำหนดจุดลงบนแผนที่โดยใช้โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS software) โดยในงานวิจัยนี้ใช้โปรแกรมชื่อ ArcView รุ่น 9.2 เพื่อให้เห็นถึงการกระจายตัวของสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ จากข้อมูลที่ได้พบว่า การรับแจ้งเหตุในช่วงเวลา 1 ปีที่ทำการศึกษานี้ ข้อมูลที่ใช้มีจำนวนการแจ้งเหตุทั้งสิ้น 462,831 ครั้ง ในจำนวนนี้มีการแจ้งเหตุลักทรัพย์ 27,959 ครั้ง หลังจากตัดข้อมูลที่ไม่ตรงกับการศึกษาออกแล้วคงเหลือข้อมูลการลักทรัพย์รวมจำนวนทั้งสิ้น 20,393 ครั้ง ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่ามาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลได้รับการประมวลผลโดยนำสถานที่เกิดเหตุในคดีลักทรัพย์ที่มีการรับแจ้งเหตุมากำหนดจุดลงบนแผนที่เพื่อให้เห็นถึงการกระจุกตัวของสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ โดยพื้นที่ซึ่งได้รับการระบุว่าเป็นพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมาก (hot spot) มีพื้นที่เพียงร้อยละ 2.02 ของทั้งกรุงเทพฯ แต่ในบริเวณพื้นที่เหล่านี้มีการแจ้งเหตุลักทรัพย์ถึงร้อยละ 16.17 ของเหตุลักทรัพย์ที่แจ้งทั้งหมด จึงเป็นการยืนยันถึงการกระจุกตัวของเหตุลักทรัพย์

จากนั้นคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลตามพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมากด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสังเกตจากพื้นที่ (field observation) ผสมผสานกับการสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม คือผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจที่รับผิดชอบพื้นที่ และผู้ที่อยู่อาศัยภายในพื้นที่จำนวนรวม 105 คน การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน จากนั้นข้อมูลได้รับการวิเคราะห์ โดยมีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้กับข้อมูลในพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์เกิดขึ้นน้อย ข้อมูลจากการวิเคราะห์ได้ถูกนำไปใช้ในการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) จำนวน 3 ครั้งโดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยนักวิชาการด้านอาชีวศึกษา

และกระบวนการยุติธรรม ตัวแทนผู้อยู่อาศัยในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ศึกษา และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในบริเวณพื้นที่ศึกษา จนได้ข้อสรุปในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการลักทรัพย์และมาตรการในการป้องกันการลักทรัพย์

ผลการศึกษา

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำไปสู่การสรุปลักษณะของพื้นที่ซึ่งทำการศึกษา พื้นที่เหล่านี้มีปัจจัยที่พบเห็นบ่อยๆ ร่วมกันที่สามารถจัดกลุ่มรวมเป็น 3 กลุ่ม คือ ปัจจัยด้านกายภาพ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านการป้องกัน ดังต่อไปนี้

ปัจจัยด้านกายภาพ

1. ลักษณะที่อยู่อาศัยเป็นบ้านเช่า/อพาร์ทเมนต์/คอนโดมิเนียม/แฟลตมาก
2. มีชุมชนแออัดหรืออยู่ในบริเวณใกล้เคียง
3. เป็นที่ตั้งของสำนักงานหรือใกล้สำนักงาน
4. มีเส้นทางเข้าออกมาก
5. มีทางมืด/เปลี่ยว
6. ทางแคบ/ทางชำรุด
7. มีที่รกร้างว่างเปล่า/บ้านร้าง
8. มีร้านอินเทอร์เน็ต/ร้านเกมส์
9. มีสวนสาธารณะสำหรับคนทั่วไป
10. มีร้านสะดวกซื้อ
11. มีวินรถจักรยานยนต์/มีป้ายรถประจำทาง
12. มีตลาดนัด
13. มีร้านค้าของเก่า/ชาเลนจ์/ร้านขายของมือสอง
14. มีร้านซ่อมรถจักรยานยนต์/ซ่อมมอเตอร์
15. มีตู้การพนัน/การพนัน
16. มีคาราโอเกะ/ผับ/บาร์/สถานบันเทิง

17. มีโต๊ะสนุ๊กเกอร์
18. มีขยะในที่สาธารณะ
19. มีการพ่นสีกำแพง
20. มีการวางของ/จอดรถเกะกะ
21. เป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างหลายสถานีตำรวจ

ปัจจัยด้านสังคม

1. มีปัญหายาเสพติด
2. มีการมั่วสุมของวัยรุ่น
3. การเป็นเจ้าของบ้าน หรืออยู่อาศัยโดยเช่าอยู่ หรือบุกรุกที่สาธารณะ
4. มีความหลากหลายทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและอาชีพ
5. ไม่มีการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน
6. คนย้ายเข้าย้ายออกบ่อย
7. มีคนพลุกพล่านหรือสัญจรผ่านมาก
8. ต่างคนต่างอยู่
9. มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ
10. มีคนต่างด้าว/คนต่างชาติอาศัยอยู่
11. มีคนจรจัด/ขอทาน/สติไม่ดี

ปัจจัยด้านการป้องกัน

1. สายตรวจไม่ค่อยมา
2. ตำรวจบ้านไม่ทำงาน/ไม่มี
3. อาสาสมัครไม่ทำงาน/ไม่มี
4. ไม่มีการป้องกันของเจ้าของทรัพย์สิน
5. ไม่มีการเฝ้าระวังทรัพย์สินและการควบคุมทางเข้าออกของชุมชน/
กิจกรรมป้องกันชุมชน
6. ไม่มีตู้แดง

ปัจจัยด้านต่างๆ ในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์ในปริมาณสูงข้างต้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของลักษณะพิเศษของพื้นที่เหล่านี้ได้โดยแบ่งเป็นลักษณะข้อๆ ดังต่อไปนี้

1. การใช้ประโยชน์พื้นที่ปนกันในบริเวณเดียวกัน (mixed land use) จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมาได้จะเห็นได้ว่าพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์ในปริมาณสูงมีการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ผสมปนเปกัน โดยในบริเวณเดียวกันมีการปลูกอาคาร บ้านเรือนสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยจำนวนมาก มีการใช้บ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นสถานที่ประกอบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น อุตสาหกรรมเย็บผ้า โรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ โรงงานที่เกี่ยวข้องกับกระดาษ เป็นต้น อุตสาหกรรมเหล่านี้มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 มีการดัดแปลงบ้านเป็นบ้านเช่าและมีการบุกรุกที่สาธารณะซึ่งทำให้เกิดแหล่งที่อยู่อาศัยที่กระจุกตัวอย่างที่ไม่ปรากฏในสารบบของทางราชการและยากที่จะวางแผนควบคุมและให้บริการแก่ผู้อยู่อาศัยในลักษณะแบบนี้

ในขณะเดียวกันในพื้นที่เหล่านี้ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในการทำธุรกิจสถานบันเทิง มีทั้งสถานอาบอบนวด ผับ บาร์ขนาดใหญ่ คาเฟ่ขนาดใหญ่ สถานบันเทิงเหล่านี้มีจำนวนมากและมีทั้งที่กระจุกตัวอย่างในบางบริเวณและกระจายไปตามบริเวณต่างๆ อีกมากมาย นอกจากนี้ยังมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นสำนักงานหรือที่ทำการซึ่งเกือบทุกพื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 มีอาคารสำนักงานแทรกตัวอยู่ผสมกับบ้านเรือนที่อยู่อาศัยโดยทั่วไปการใช้ประโยชน์ที่ดินอีกประการหนึ่งที่พบเห็นโดยทั่วไปคือการทำการค้าในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขายสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มักจะยึดพื้นที่ทางเท้ามาตั้งวางสินค้าขายกันอย่างถาวร การขายอาหารประเภทต่างๆ และเครื่องดื่มบนทางเท้า

การใช้ประโยชน์ที่ดินที่ผสมปนเปกันในบริเวณเดียวกันนี้มีความมากน้อยของประเภทการใช้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในพื้นที่ศึกษาที่ 1, 2 และ 6 มีแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก พื้นที่ศึกษาที่ 3, 4 และ 6 มีแหล่งการค้าอยู่เป็นจำนวนมาก พื้นที่ศึกษาที่ 3, 4 และ 5 มีพื้นที่อาคารสำนักงานอยู่มาก พื้นที่ศึกษาที่ 1, 2 และ 6 มีการทำอุตสาหกรรมในบริเวณบ้านและติดกับบริเวณบ้านมาก และพื้นที่ศึกษาที่ 1

และ 2 อยู่ติดกับแหล่งสถาบันเชิงขนาดใหญ่จำนวนมาก แต่ที่มีลักษณะเหมือนกันของพื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 คือการผสมปนเปของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่แทรกอยู่ตามบริเวณที่อยู่อาศัยโดยทั่วไป

2. การอยู่รวมกันของคนที่มีความแตกต่างในด้านฐานะ สถานภาพทางสังคม เชื้อชาติ และอาชีพในบริเวณเดียวกัน (heterogeneous society) ดังจะเห็นได้จากปัจจัยทางสังคมที่พบจากการศึกษาคือ มีความหลากหลายทางด้านสถานะทางเศรษฐกิจ สังคมและอาชีพ ที่พบปัจจัยนี้ในทุกพื้นที่ศึกษาดังแต่พื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 โดยในหลายบริเวณที่คณะผู้วิจัยลงไปเดินสำรวจและได้พบเห็นแหล่งชุมชนแออัดที่แทรกตัวอยู่ตามใต้ทางด่วนอยู่ตรงใจกลางของกรุงเทพมหานครซึ่งคนทั่วไปไม่มีโอกาสได้เห็น หากไม่ลงเดินสำรวจ แหล่งชุมชนแออัดที่อยู่ริมทางรถไฟหรืออยู่บนที่ดินสาธารณะท่ามกลางตึกสูงที่เป็นอพาร์ทเมนต์หรูหราราคาแพง แวดล้อมด้วยอาคารสูงที่เป็นสำนักงาน ในบางบริเวณมีอาคารแฟลตที่ทางราชการจัดไว้ให้กับผู้มีรายได้น้อยซึ่งผู้อยู่อาศัยเหล่านี้จำนวนมากเป็นคนที่ประกอบอาชีพแบบ “หาเช้ากินค่ำ” และอยู่ไม่ไกลจากแหล่งสถาบันเชิงที่มีการจับจ่ายใช้สอยเงินกันอย่างสะดวกเป็นจำนวนมาก

การแทรกตัวของชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวและพักอาศัยในระยะสั้นในหลายพื้นที่ศึกษาคนต่างด้าว ที่เข้ามาทำงานในอุตสาหกรรมภายในบ้านจำนวนมากที่กระจายตัวอยู่ตามแหล่งที่อยู่อาศัย เหล่านี้ทำให้เกิดความหลากหลายของคนหลายเชื้อชาติ ที่มีถิ่นกำเนิด ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอยู่ภายในบริเวณเดียวกัน สังคมในบริเวณต่างๆ ที่คณะผู้วิจัยศึกษาจึงประกอบไปด้วยคนจำนวนมากที่มีหลายเชื้อชาติ คนหลากหลายอาชีพ คนที่มีความแตกต่างกันทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจอย่างมากที่อยู่อาศัยในพื้นที่บริเวณที่ใกล้กัน

3. ความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมด้านกายภาพและทางสังคม (physical environment and social deterioration) ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้คณะผู้วิจัยและผู้ที่ผ่านมาบริเวณสถานที่ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาสามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน ลักษณะความเสื่อมโทรมเหล่านี้ได้แก่ สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยภายในชุมชนแออัดที่เก่าและทรุดโทรม คูคลองที่มีขยะและน้ำที่เน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น ขยะที่ถูกทิ้งอยู่ตามที่สาธารณะและที่ล้น

อยู่ตามถังขยะในที่สาธารณะ สภาพแวดล้อมทางกายภาพตามบริเวณใต้ทางด่วนที่พื้นมีน้ำขัง ขรุขระ สกปรกชื้น มีขยะอยู่เต็มไปหมด ไม่มีแสงสว่างเพียงพอในเวลากลางคืน การพนีสตามกำแพงในที่สาธารณะ การนำเอาของเก่าและขยะ เช่น ขวดพลาสติก กระป๋องเครื่องดื่ม ขวดเปล่า และกระดาษ ที่มีการเก็บหรือรับซื้อมากองรวมกันเพื่อคัดแยกหรือร่อนนำไปขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นภายในบริเวณชุมชนติดกับบ้านเรือนที่มีคนอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก

ความเสื่อมโทรมทางสังคมที่พบในพื้นที่ศึกษานั้นได้แก่ ปัญหายาเสพติดที่มีความแพร่หลายอย่างชัดเจนในทุกพื้นที่ศึกษาตั้งแต่พื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 โดยเฉพาะบริเวณที่มีความเสื่อมโทรมทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเล่นเกมพนันที่ลักลอบเล่นกันหรือตู้การพนันที่เป็นตู้ม้าที่วางอยู่ตามแฟลตที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย แหล่งอบายมุขต่างๆ ที่แทรกซึมอยู่ในหรือใกล้บริเวณชุมชน ได้แก่ ผับบาร์ สถานอาบอบนวด โต๊ะสนุกเกอร์ สถานบริการทางเพศแบบแอบแฝงหลากหลายรูปแบบที่ให้บริการทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งการมีคนเร่ร่อน คนขอทาน และคนสติไม่ดีหลับนอนอยู่ตามที่สาธารณะที่คนพลุกพล่าน

4. การละเมิดกฎหมายของคนในชุมชน (acceptation of law breaking) และการไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย (lax law enforcement) ของเจ้าหน้าที่ การกระทำที่ละเมิดกฎหมายในข้อนี้มักเป็นเรื่องที่คนส่วนใหญ่มองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย และเป็นเรื่องปกติที่คนทั่วไปทำกัน และทำกันอยู่เป็นประจำในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การวางสิ่งของเกะกะบนทางเท้า ไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่วางขายหน้าร้าน รถเข็นหรือรถสามล้อขายอาหาร อุปกรณ์การทำอาหารและล้างถ้วยชาม โต๊ะเก้าอี้สำหรับให้ลูกค้านั่งรับประทานอาหาร การตากเสื้อผ้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการจอดรถในที่ห้ามจอด การจอดรถในซอยหรือทางที่แคบและการจอดรถบนทางเท้า การทิ้งขยะเรี่ยราดในที่สาธารณะ การบุกรุกที่สาธารณะ

การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นด้วย เช่น เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศกิจ เจ้าหน้าที่การทางพิเศษ เจ้าหน้าที่การรถไฟ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งการ

ไม่บังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายเหล่านี้ด้วยสาเหตุใดก็ตาม ย่อมทำให้มีคนทำมากขึ้นและเมื่อปล่อยให้เกิดความแพร่หลายในการละเมิดกฎหมาย เหล่านี้จนเป็นเรื่องปกติและเป็นเวลายาวนานแล้ว การบังคับให้คนหยุดละเมิดหรือออกจากพื้นที่สาธารณะจะทำได้ยากและก่อให้เกิดการต่อต้าน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการ ละเมิดกฎหมายในลักษณะเหล่านี้อยู่มาเป็นเวลานานแม้ว่าจะมีบางช่วงเวลาที่เขาหน้า ที่ของรัฐพยายามจะปราบปรามก็ตาม

5. ความไม่เพียงพอในการป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ และการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ (lack of self-protection and the protection from police) การป้องกันตนเองจากการตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ใน พื้นที่ศึกษาที่ 1-6 นั้นยังมีอยู่น้อยหรือไม่มีเลย ทั้งนี้มีส่วนประกอบอยู่ 2 ส่วนในเรื่อง ความไม่เพียงพอในการป้องกันตนเองของประชาชน ประการแรกคือพฤติกรรมของแต่ละ คนที่อาจไม่ให้ความระมัดระวังในการดูแลหรือป้องกัน เช่น การเปิดประตูบ้านไว้โดยไม่ ได้ล็อก การจอดรถไว้โดยไม่มีการป้องกันการไม่เก็บของมีค่าไว้ในที่ปลอดภัย การปล่อยให้ตัวเองตกอยู่ในสภาพที่ไม่สามารถป้องกันตัวเองได้ เช่น เมาส์รา การเข้า หรือผ่านไปในพื้นที่เสี่ยงอันตราย เช่น ที่เปลี่ยวหรือมืด ประการที่สองคือการมีหรือ ไม่มีมาตรการป้องกัน เช่น การติดตั้งสัญญาณกันขโมย การติดตั้งกล้องที่วิ้งจระปิด การติดตั้งเหล็กดัด การเลี้ยงสุนัขไว้ในบริเวณบ้าน การทำรั้วหรือกำแพงให้สูง การดูแล บ้านไม่ให้ต้นไม้รกจนมองไม่เห็นบริเวณรอบๆ บ้าน การดูแลเรื่องแสงสว่างรอบๆ บริเวณบ้าน เป็นต้น สำหรับส่วนประกอบอันหลังนั้น ผู้ที่มีฐานะไม่ดีอาจไม่อยู่ในฐานะ ที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อมาตรการป้องกันตนเองบางอย่างเหล่านี้ได้ แต่ทุกคนสามารถเปลี่ยน พฤติกรรมหรือหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองได้ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ตามความเห็นของผู้ให้ข้อมูลชี้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบในพื้นที่เหล่านี้ยังทำงาน ได้ไม่ดีนักในการป้องกันเหตุอาชญากรรม ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ศึกษาที่ 1 ถึง 6 อาจทำหน้าที่ได้ไม่ดีในบริเวณที่เป็นพื้นที่ศึกษาที่คณะผู้วิจัยลงไปเก็บข้อมูลมา หรืออาจ เนื่องจากในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ถูกส่งไปทำหน้าที่รักษาความ ปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยในเหตุการณ์ทางการเมืองเป็นจำนวนมากและต่อเนื่อง

คณะผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ทางการเมือง ประชาชนจึงมีความรู้สึกว่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ค่อยทำงานด้านการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมก็เป็นได้

มาตรการในการป้องกันการลักทรัพย์

ข้อมูลจากการวิเคราะห์ที่ได้นำเสนอมาแล้วทำให้ทราบถึงลักษณะของพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมาก ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่พบในพื้นที่เหล่านี้ ในส่วนนี้จะเป็นการสังเคราะห์มาตรการเพื่อแก้ไขหรือป้องกันการลักทรัพย์ซึ่งบางมาตรการอาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมประเภทอื่นรวมอยู่ด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์จำนวนมากนั้นมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบริบททางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะตัวหลายประการ ดังนั้นมาตรการในการป้องกันเหตุลักทรัพย์ในบริเวณดังกล่าว จำเป็นต้องมีกลยุทธ์หรือแนวทางที่เน้นการป้องกันมิให้ปัจจัยอันเป็นเหตุของการลักทรัพย์ คงอยู่ในบริเวณดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางกายภาพและทางสังคม ตลอดจนมุ่งเสริมการป้องกันการลักทรัพย์ของทั้งระดับปัจเจกชน ครอบครัว และชุมชน คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอมาตรการในการป้องกันเหตุลักทรัพย์ในบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยง ดังต่อไปนี้

1. การจัดระบบสายตรวจให้ทำงานเชิงรุก มีแผนการจัดให้เหมาะสมกับพื้นที่และเวลา

การจัดระบบสายตรวจให้ทำงานเชิงรุก หมายความว่าถึง แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะ (competency) ของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรง ให้มีศักยภาพในการตรวจตราเขตพื้นที่ให้ครอบคลุมมากที่สุดและเหมาะสมตามสภาพพื้นที่และเวลา เพื่อลดโอกาสในการประกอบอาชญากรรมของคนร้าย และเพิ่มความเสี่ยงของคนร้ายที่จะถูกจับกุม ซึ่งมาตรการนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ปัจจัยการป้องกันในระดับชุมชนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น มาตรการในข้อนี้ประกอบด้วย

1.1 การจัดระบบสายตรวจโดยนำสถิติคดีอาญามาทำการวิเคราะห์ โดยในพื้นที่เสี่ยงหรือพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากจะจัดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจเข้ามาตรวจตราเป็นประจำสม่ำเสมอมากกว่าพื้นที่ที่มีอาชญากรรมเกิดขึ้นน้อย

ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดด้านกำลังพลและความกว้างของเขตพื้นที่ จึงต้องมีการจัดสายตรวจให้ตรวจตราอย่างเข้มข้นบริเวณที่มีคดีลักทรัพย์เกิดขึ้นมาก ส่วนบริเวณที่มีเหตุเกิดขึ้นน้อย ก็สามารถลดจำนวนสายตรวจลง เพื่อนำมาเสริมกำลังบริเวณที่เหตุลักทรัพย์มาก

1.2 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจให้มีความพร้อมที่จะไปถึงจุดเกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว สามารถระงับเหตุและให้บริการประชาชนได้ทันสถานการณ์ โดยเน้นด้านความรู้ในเขตพื้นที่หรือเส้นทางคมนาคมที่เหมาะสมในการเข้าสู่พื้นที่ต่างๆ โดยเฉพาะพื้นที่เสี่ยงซึ่งเกิดเหตุลักทรัพย์มาก ซึ่งข้อมูลจากการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เกิดขึ้นมากมักจะมีเส้นทางเข้าออกสู่ชุมชนหรือบริเวณพื้นที่นั้นมาก บางแห่งมีความสลับซับซ้อนของเส้นทาง บางแห่งมีลักษณะเปลี่ยวและมืดในเวลากลางคืน ความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องป้อนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจได้รับทราบ และจดจำ รวมทั้งสถานที่ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดอาชญากรรม (crime attractors) เช่น ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านสะดวกซื้อ วินรถจักรยานยนต์หรือป้ายรถเมล์ ตู้การพนัน หรือแหล่งการพนัน สถานอาบอบนวด ผับบาร์ ร้านคาราโอเกะ คาเฟ่ ที่จะดึงให้ผู้ที่กระทำความผิด (motivated offender) เข้ามาใกล้หรือในบริเวณชุมชน ทำให้เพิ่มโอกาสที่จะเกิดการกระทำความผิดลักทรัพย์ภายในชุมชนนั้นมากขึ้น การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจยังรวมถึงการพัฒนาความสามารถในการขบขันยานพาหนะเพื่อสามารถเข้าถึงบริเวณชุมชนต่างๆ ที่อาจแคบได้อย่างทั่วถึง และสิ่งที่ขาดไม่ได้คือการอาศัยประโยชน์ของการเดินตรวจตราพื้นที่ซึ่งเจ้าหน้าที่สายตรวจจะละเลยเสียไม่ได้

1.3 การจัดระบบสายตรวจให้สอดคล้องกับเวลาที่เกิดเหตุ ซึ่งจากการศึกษาทำให้ทราบว่าช่วงเวลากลางวันมีเหตุลักทรัพย์ในเคหะสถานมาก ในขณะที่เวลากลางคืนจะมีเหตุลักทรัพย์ บริเวณนอกบ้านและตามสถานที่ต่างๆ เช่น แผงขายอาหาร สถานบริการหรือสถานที่ท่องเที่ยว และสถานบันเทิง การจัดสายตรวจจึงต้องจัดอย่างเหมาะสม กล่าวคือ จัดสายตรวจให้ตรวจตราบริเวณสถานบริการในช่วงเวลากลางคืน หรือบริเวณที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ส่วนในเวลากลางวันต้องให้ความสำคัญกับบริเวณที่เป็นที่พักอาศัย

1.4 การเปิดช่องทางรับแจ้งเหตุหรือรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกระทำผิดให้มากที่สุด เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมากไม่มาแจ้งเหตุอาชญากรรม การดำเนินการนี้จะช่วยเสริม ทำให้มีข้อมูลเพียงพอต่อการวางแผนการตรวจ หรือการเตรียมพร้อมในการป้องกันอาชญากรรมเพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้รับจากการแจ้งเหตุ ทำให้การจัดทำแผนที่หรือการระบุพื้นที่ที่มีการกระทำผิดสูง (ซึ่งรวมถึงการลักทรัพย์ด้วย) มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ช่องทางรับแจ้งเหตุนอกจากจะอาศัยทางโทรศัพท์ที่ใช้กันเป็นประจำอยู่แล้ว อาจใช้การรับแจ้งเหตุหรือข้อมูลข่าวสารการกระทำผิดทางอินเทอร์เน็ต และทางไปรษณียบัตรที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไปแจกตามชุมชน

1.5 การประเมินผลแผนการจัดระบบสายตรวจเป็นประจำ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบสายตรวจที่ดำเนินอยู่ โดยนำปริมาณคดีที่เกิดขึ้นและความพึงพอใจของประชาชนมาเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ นอกจากนี้ยังต้องมีการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์ในปริมาณสูงว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในช่วงเวลาต่างๆ ของปีก่อนที่จะนำการจัดระบบสายตรวจเชิงรุกมาใช้เพื่อให้เห็นข้อมูลก่อนที่จะดำเนินการ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรหลังจากการจัดระบบสายตรวจแบบนี้

2. การให้ความรู้และสร้างพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของประชาชน โดยเน้นกลุ่มที่เสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อ

มาตรการนี้เป็นแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมโดยประชาชนเพื่อลดโอกาสหรือความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรมให้แก่ประชาชนทั่วไปซึ่งมีโอกาสตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้สนับสนุนด้านข้อมูลและความรู้หรือเทคนิคในการป้องกันอาชญากรรม มาตรการในข้อนี้เกี่ยวข้องกับลักษณะที่เป็นปัจจัยที่พบจากการศึกษาในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เป็นจำนวนมาก ทั้งปัจจัยทางสังคมที่ผู้อยู่อาศัยมักอยู่ในชุมชนแบบต่างคนต่างอยู่ และปัจจัยด้านการป้องกันที่ได้รับข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตกเป็นเหยื่อซึ่งชี้ให้เห็นถึงความระมัดระวังที่อาจยังไม่เพียงพอในการปกป้องทรัพย์สินของตนเอง แนวความคิดที่ว่าควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และจำเป็นแก่ผู้ที่ต้องการนั้นสอดคล้อง

กับแนวคิดของ Pichit Pitaktepsombat (2550) ที่ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลกับองค์กรหรือบุคคลที่ต้องการในยุคข้อมูลข่าวสาร มาตรการนี้ประกอบด้วย

2.1 การให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเอง หรือระวังภัยไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ เช่น การประชาสัมพันธ์รูปแบบของการลักทรัพย์ทางสื่อต่างๆ การจัดทำคู่มือการป้องกันอาชญากรรมซึ่งรวมถึงการลักทรัพย์ด้วย การจัดทำเว็บไซต์ของสถานีตำรวจในการเผยแพร่ความรู้ด้านอาชญากรรม ตลอดจนการทำจดหมายเวียนทั้งในรูปเอกสารที่เป็นกระดาษและจดหมายอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแจ้งข่าวหรือให้ข้อมูลซึ่งอาจรวมถึงสถานภาพอาชญากรรมในพื้นที่ต่างๆ และการจัดกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อาจหมุนเวียนไปตามพื้นที่ชุมชนต่างๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันตนเองโดยให้ความสำคัญหรือเน้นกับประชาชนกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ ผู้ที่เคยตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์เป็นจำนวนมาก และผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ซ้ำ

2.2 การให้ความรู้และช่วยเหลือนักท่องเที่ยวไม่ให้เกิดเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ โดยเฉพาะการตกเป็นเหยื่อให้แก่แก๊งอาชญากรรม เช่น แก๊งล้วงกระเป๋า แก๊งมอมยานักท่องเที่ยว แก๊งฉ้อโกงในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจากข้อมูลการประชุมกลุ่มย่อยทำให้ทราบว่ามียักท่องเที่ยวตกเป็นเหยื่อของเหล่ามิจฉาชีพเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีการแจ้งความกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และยังมีนักท่องเที่ยวที่ตกเป็นเหยื่อแล้วต้องเดินทางกลับประเทศในเวลาไม่นานหลังจากเกิดเหตุ การดำเนินการจึงควรเน้นที่การป้องกัน โดยเริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์หรือแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบถึง พฤติกรรมของพวกมิจฉาชีพในรูปแบบต่างๆ การประชาสัมพันธ์ที่ดำเนินการในบริเวณที่มีเหตุลักทรัพย์เกิดขึ้นบ่อยครั้งและการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการแจ้งความเมื่อเกิดเหตุขึ้น

2.3 การส่งเสริมให้ประชาชนช่วยเหลือดูแลความปลอดภัยซึ่งกันและกัน เพื่อแจ้งเหตุอาชญากรรม หรือข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการสืบสวนติดตามจับกุมคนร้าย การป้องกันการลักทรัพย์สามารถทำได้โดยอาศัยเพื่อนบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่เพื่อนบ้านไม่อยู่บ้าน การส่งเสริมในลักษณะ

นี้อาจทำได้โดยการจัดกิจกรรมในรูปแบบโครงการ ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งโครงการเพื่อนบ้าน ระงับภัย ที่มีกระดานให้ผู้อยู่อาศัยให้ความรู้เกี่ยวกับภัยและแจ้งเตือนให้กับเพื่อนบ้านเมื่อมีเหตุต้องสงสัยเกิดขึ้นในบริเวณใกล้เคียง

2.4 การสนับสนุนกิจกรรมที่ประชาชนรวมตัวกันป้องกันอาชญากรรมของชุมชน จากการศึกษาในแหล่งชุมชนต่างๆ พบว่าในปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มบุคคลขึ้นมาทำหน้าที่ “ตำรวจบ้าน” และอาสาสมัครที่ทำหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมในชุมชนอยู่แล้วทั่วโลกเหล่านี้ได้รับการจัดตั้งโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานของกรุงเทพมหานคร แต่คณะผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหาอุปสรรคในแง่ทรัพยากรในการทำงานอยู่ กล่าวคือคนที่เป็นตำรวจบ้านหรืออาสาสมัครคือผู้ที่อยู่ในวัยทำงานที่มีภาระต้องหาเลี้ยงชีพโดยการทำงานในเวลากลางวัน จึงไม่สามารถทำหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่อุทิศให้แก่ส่วนรวมได้อย่างเต็มที่ในการออกตรวจในเวลากลางคืนตามที่ได้รับมอบหมายได้ อีกทั้งกลุ่มอาสาสมัครเหล่านี้ไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในเรื่องรายได้หรืออุปกรณ์ในการทำงาน รัฐจึงควรให้การสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มเหล่านี้ซึ่งอาจผันไปทางเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานของกรุงเทพมหานครซึ่งดูแลกลุ่มเหล่านี้อยู่แล้ว

2.5 การส่งเสริมให้ประชาชนตรวจสอบมาตรการรักษาความปลอดภัยในที่อยู่อาศัยของตนเอง หากไม่เพียงพอควรปรับปรุง โดยเน้นประชาชนในกลุ่มเสี่ยงที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์มาก ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการลักทรัพย์ และผู้ที่เคยเป็นเหยื่อซ้ำมาตรการในกลุ่มนี้ เช่น ตรวจสอบแสงสว่างรอบๆ บริเวณบ้าน การมองเห็นทรัพย์สินภายในบ้านของคนที่ผ่านมา ความแน่นหนาของระบบล็อคภายในบ้านและบริเวณรอบบ้าน สภาพความรกรุงรังรอบๆ บ้าน หากเห็นว่ามีความปลอดภัยจะต้องดำเนินการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลง เช่นการติดตั้งสัญญาณเตือนภัย การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การเพิ่มความสูงหรือความยากในการปีนของรั้ว การติดตั้งไฟฟ้าให้มีความสว่าง เป็นต้น

2.6 การสร้างการมีส่วนร่วมและความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนให้เกิดแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เป็นจำนวนมากมักจะมีปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความรู้สึกที่ไม่มีความเป็นเจ้าของหรือ

ผูกพันกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ บ่งชี้ได้ว่านี้ได้แก่ การมีผู้อยู่อาศัยที่เป็นผู้เช่าเป็นจำนวนมากในชุมชน การมีผู้ย้ายถิ่นที่อยู่บ่อยจำนวนมาก การมีความหลากหลายของผู้อยู่อาศัยในแง่เศรษฐกิจ สังคม อาชีพและเชื้อชาติ ทำให้ผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์ที่ฉาบฉวยและเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างอยู่มาตรการในข้อนี้จึงต้องสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและทำให้เกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของชุมชน เพื่อคนในชุมชนจะร่วมกันดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวม ร่วมกันสอดส่องพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเยาวชนในชุมชน และพฤติกรรมที่น่าสงสัยของสถานที่ซึ่งควรเฝ้าระวัง เช่น ร้านรับซื้อของเก่า ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ ร้านเกมส์หรืออินเทอร์เน็ต แหล่งขายสินค้ามือสอง เป็นต้น ซึ่งสถานที่เหล่านี้จากการศึกษานี้ล้วนแล้วแต่พบในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก

3. การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคม รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายให้เข้มงวดขึ้น

มาตรการนี้เป็นการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หรือการพัฒนาเทคนิคหรือแนวทางในเชิงกายภาพโดยภาครัฐหรือเอกชน เพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดของคนร้าย รวมทั้งการปรับเปลี่ยนสภาพทางสังคมที่เป็นปัจจัยทางสังคมที่พบในพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เป็นจำนวนมากจากการศึกษานี้ เพื่อมุ่งลดการกระทำผิดกฎหมายมาตรการในข้อนี้ประกอบด้วย

3.1 การควบคุมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในชุมชนที่ประพฤติตนไม่สมควร เช่น มั่วสุม ตามสถานบริการ ร้านอินเทอร์เน็ต ร้านซ่อมรถจักรยานยนต์ หรือตามที่เป็นที่เปลี่ยว การช่วยกันสอดส่องหรือคอยตักเตือนให้เด็กเลิกพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหนีโรงเรียน การแข่งรถจักรยานยนต์ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้เด็กวัยรุ่มรวมตัวหรือชักชวนกันไปกระทำผิดกฎหมาย ซึ่งข้อมูลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการรวมกลุ่มมั่วสุมกันของเด็กวัยรุ่มมักจะพบในพื้นที่ซึ่งมีการ ลักทรัพย์เป็นจำนวนมาก มาตรการในส่วนนี้ยังรวมไปถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยยาเสพติดและอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแก่กลุ่มวัยรุ่มอีกด้วย

3.2 การจัดระเบียบสังคมโดยจัดระบบโซนนิ่งสถานบริการ การควบคุมการดื่มและจำหน่ายสุราให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยเน้นที่สถานบริการโดยเฉพาะที่ตั้งอยู่

ภายในหรือใกล้กับพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์ในปริมาณสูง การตรวจสอบและไม่ปล่อยให้เยาวชนเข้ามาใช้สถานที่เหล่านี้ เช่น สถานบันเทิง บ่อนการพนัน เป็นสถานที่ที่มักสุ่มหากพบเห็น เจ้าของสถานที่ต้องให้ความสำคัญที่จะควบคุมพฤติกรรมของวัยรุ่นและรีบแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างระเบียบและสภาพแวดล้อมภายในชุมชนให้มีสภาพเอื้อต่อการประกอบอาชีพอาชญากรรมน้อยที่สุด

3.3 การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้มีสภาพเสื่อมโทรม เช่น การพัฒนาบริเวณชุมชนแออัด การจัดระบบไฟฟ้าและแสงสว่างให้เพียงพอ การลบภาพและตัวอักษรที่มีการเขียนหรือพ่นสีตามผนังหรือกำแพง การทำความสะอาดชุมชน การปรับปรุงคูคลองให้มีสภาพที่ดีขึ้น การทำความสะอาดหรือตัดหญ้าบริเวณบ้านร้าง การจัดการเรื่องการจัดขยะไม่เป็นที่ หรือป้องกันมิให้มีการทิ้งขยะในพื้นที่กร้างในชุมชน ซึ่งสภาพความไม่เป็นระเบียบที่กล่าวถึงเหล่านี้มักจะพบในบริเวณพื้นที่ซึ่งมีการลักทรัพย์เป็นจำนวนมากจากการศึกษา และองค์ความรู้ทางด้านอาชญาวิทยายืนยันว่าความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการละเมิดกฎหมายในชุมชน

3.4 การให้ความสนใจและระมัดระวังไม่ให้เกิดการละเมิดกฎหมายภายในชุมชน เช่น การจอดรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์กีดขวางทางสาธารณะ การทิ้งขยะหรือปล่อยให้มีขยะเกลื่อนกลาดในที่สาธารณะ การสร้างรั้วบ้านรูกำลึงที่สาธารณะ การต่อเติมอาคารรูกำลึงหรือผิดกฎหมาย เป็นต้น เพื่อป้องกันมิให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน กลายเป็นแหล่งเสื่อมโทรมหรือ ไร้ระเบียบ ซึ่งจะจูงใจหรือนำมาซึ่งคนร้ายเข้ามาประกอบอาชญากรรมในเขตชุมชน อีกทั้งการละเมิดกฎหมายแม้เพียงเล็กน้อยเหล่านี้จะสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการกระทำผิดของคนในชุมชน โดยการละเมิดกฎหมายเล็กน้อยจะพัฒนาไปสู่การกระทำผิดที่มีความรุนแรงขึ้นได้

3.5 การสร้างค่านิยมในการบังคับใช้กฎหมายโดยไม่ละเลยการกระทำผิดเล็กๆ น้อยๆ เนื่องจากการปล่อยให้มีสิ่งผิดกฎหมายขึ้นในสังคม จะเป็นสิ่งบอกเหตุถึงการละเลยไม่เอาใจใส่ของผู้อยู่อาศัยและเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้คนร้ายกล้าที่จะเข้ามาประกอบอาชญากรรมในชุมชน ในส่วนนี้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรวมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่เทศกิจที่จะต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้

กฎหมายโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม

3.6 การจัดระเบียบคนต่างด้าวให้อยู่ในพื้นที่ที่ควรอยู่และมีการเก็บข้อมูลที่จะติดตามตรวจสอบคนเหล่านี้ได้ การห้ามมิให้คนต่างด้าวโดยเฉพาะพวกแรงงานต่างด้าวเข้ามาพักอาศัยอยู่ในเขตชุมชนโดยปราศจากการควบคุม ทั้งนี้จากข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาพบคนต่างด้าวอยู่ในพื้นที่ศึกษาที่มีการลักลอบพำนักในปริมาณสูงเกือบทุกพื้นที่ศึกษา ซึ่งการจัดระเบียบนี้สามารถดำเนินการได้โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้มงวดในการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคนต่างด้าว และประชาชนทั่วไปต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้ทราบถึงบริเวณที่พักอาศัยของคนต่างด้าวเพื่อที่จะเข้ามาตรวจสอบและดำเนินการควบคุมตามกฎหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

คณะผู้วิจัยพบว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจสำหรับนักวิจัยที่มีความสนใจจะศึกษาอีกที่การศึกษาในครั้งนี้อาจครอบคลุมถึง เนื่องจากอยู่นอกวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการในครั้งนี จึงขอนามกล่าวไว้ในส่วนนี้ดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาในครั้งนีที่มีการเลือกพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักลอบพำนักมาทำการศึกษาจำนวน 2 บริเวณ และมีข้อมูลที่น่าสนใจหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว ตัวอย่างเช่น การรวมตัวกันและความใกล้ชิดกันของผู้อยู่อาศัยในบริเวณดังกล่าวซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจนกับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักลอบพำนักเกิดขึ้นจำนวนมาก สภาพทางกายภาพที่มีเส้นทางเข้าออกสู่ชุมชนไม่กี่ทาง และส่วนใหญ่เป็นทางตัน เป็นต้น พื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักลอบพำนักเหล่านี้รวมทั้งพื้นที่ซึ่งไม่มีเหตุลักลอบพำนักเกิดขึ้นเลยเป็นบริเวณที่มีข้อมูลให้นักวิจัยได้ศึกษาอีกเป็นจำนวนมาก อีกทั้งตัวอย่างพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักลอบพำนักที่นำมาศึกษาในคราวนี้ยังมีขนาดเล็กและจำนวนน้อย การศึกษาพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักลอบพำนักหรือไม่เกิดเหตุเลยจึงเป็นประเด็นที่น่าจะศึกษาต่อไป

2. การศึกษาพื้นที่ซึ่งเกิดเหตุลักลอบพำนักในปริมาณสูงที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการในครั้งนีเป็นการเลือกเอาพื้นที่ตัวอย่างส่วนหนึ่งมาศึกษา การศึกษาในครั้งต่อไปจึงควรขยายพื้นที่ศึกษาให้กว้างขึ้นและครอบคลุมพื้นที่ในจังหวัดอื่นนอกกรุงเทพมหานครด้วย เพื่อผลของการอธิบายและประยุกต์ใช้ที่ไม่เฉพาะเจาะจงกับพื้นที่ของเมืองหลวงเท่านั้น

อีกทั้งควรศึกษาโดยใช้ข้อมูลการเกิดเหตุหลายๆ ปีมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนตัวของพื้นที่ซึ่งมีเหตุลักทรัพย์หนาแน่นเมื่อเวลาเปลี่ยนไป

เอกสารอ้างอิง

- สถิติคดีอาญา. (2551). สืบค้นจาก http://statistic.ftp.police.go.th/dn_main.htm เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2552.
- Brown, B.B., & Bentley, D.L. (1993). Residential Burglars Judge Risk: The Role of Territoriality. *Journal of Environmental Psychology*, 13 (11), 51-61.
- Cohen, L.E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activities Approach. *American Sociological Review*, 46, 505-524.
- Cozens, P.M., Saville, G., & Hillier, D. (2005). Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED): a Review and Modern Bibliography. *Property Management*, 23(5), 328-356.
- Farrington, D.P., & Welsh, C. (2002). *Effects of Improved Street Lighting on Crime: A Systematic Review*. Home Office Research Study, 251. Development and Statistics Directorate.
- Jeffery, R.C. (1977). *Crime Prevention through Environmental Design* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: Sage.
- Katz, C.M., Webb, V.J., & Schaefer, D.R. (2001). An Assessment of the Impact of Quality-of-Life Policing on Crime and Disorder. *Justice Quarterly*, 18(4), 825-876.

- Park, R.E. (1952). *Human Communities: The City and Human Ecology*. Glencoe, IL: Free Press.
- Pitaktepsombat, P. (2550). P R I R P (Put the Right Information on the Right Person). *Thai Journal of Public Administration* 5 (1), 127-142.
- Recorded Crime Figures. (2008). Retrieved September 12, 2008, from <http://www.crimereduction.homeoffice.gov.uk/toolkits/db020101.htm>
- Sampson, R.J., & Groves, W.B. (1989). Community Structure and Crime: Testing Social Disorganization Theory. *The American Journal of Sociology*, 94(4), 774-802.
- Thomas, W.I., & Znaniecki, F. (1958). *The Polish Peasant in Europe and America*. New York: Dover Publications.
- Weiss, J., & Dresser, M. (2001). Cleaning Up the City. *Law & Order*, June, 117-118.
- Wilson, J.Q., & Kelling, G.L. (1982). The Police and Neighborhood Safety: Broken Windows. *Atlantic Monthly*, March, 29-38.